

JulkICT-osasto

20.12.2019

Laaksonen
Talkkari**JULKISEN HALLINNON TIETOHALLINNON NEUVOTTELUKUNTA (JUHTA) 6/2019**

Aika: Tiistai 3.12.2019 klo 12-15.30

Paikka: nh. Loppupeli, VM (os.Mariank.9, Helsinki) sekä etäyhteys

Paikalla/poissa:

Jäsen		Varajäsen	
Valtiovarainministeriö, Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekni- nen osasto, ylijohtaja Anna-Maija Karjalainen, puheenjohtaja		Valtiovarainministeriö, Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekni- nen osasto, lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara	x
Kansaneläkelaitos, tietopalvelujohtaja Marina Lindgren		Kansaneläkelaitos, tietohallintopäällikkö Ari Vähä-Erkkilä	
Opetus- ja kulttuuriministeriö, erityisasiantuntija Kalervo Koskimies	x	Oikeusministeriö, tietohallintojohtaja Tarmo Maunu	
Sosiaali- ja terveysministeriö, erityisasiantuntija Markku Heinäsenaho (klo 13.07 lähtien)	x	Sisäministeriö, johtava asiantuntija Ismo Parviainen	
Työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Päivi Tommila (ETÄYHTEYS)	x	Liikenne- ja viestintäministeriö, erityisasiantuntija Mika Vuorinen	
Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto erityisasiantuntija Suvi Savolainen	x	Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto finanssineuvos Ville-Veikko Ahonen	
Ympäristöministeriö, tietohallintojohtaja Jukka Litmanen		Maa- ja metsätalousministeriö, tietohallintojohtaja Antti Vertanen	
Suomen Kuntaliitto ry, varatoimitusjohtaja Hanna Tainio, varapuheen- johtaja	x	Suomen Kuntaliitto ry, johtaja Ilari Soosalu	
Helsingin kaupunki, tietohallintojohtaja Markku Raitio		Järvenpään kaupunki, kaupunginjohtaja Olli Naukkarinen	

Kuusamon kaupunki, tietohallintojohtaja Pekka Kantola	x	Lempäälän kunta, kunnanjohtaja Heidi Rämö	
Sipoon kunta, kunnanjohtaja Mikael Grannas		Mikkelin kaupunki, elinikäisen oppimisen ja osallisuuden johtaja Virpi Launonen	
Kouvola kaupunki, tietohallintojohtaja Sirpa Mäntynen	x	Raision seudun koulutuskuntayhtymä, johtava rehtori, kuntayhtymän johtaja Maria Taipale	
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, johtaja Juha Kinnunen		Oulun kaupunki, hyvinvointijohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto (ETÄYHTEYS)	x
Suomen Kuntaliitto ry, tietoyhteiskunta-asioi- den johtaja Tommi Karttaavi	x	Suomen Kuntaliitto ry, erityisasiantuntija Karri Vainio	
Sihteeristö		Muut osallistujat	
Heikki Talkkari, pääsihteeri, VM	x	Tommi Oikarinen, VM	x
Tom Holmroos, Kuntaliitto	x	Suvi Remes, VM	x
Pirre Laaksonen, VM (siht.)	x		

1 Kokouksen avaus, esityslistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Päätös: Esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksytään. (Liite 1)

2 Tiedonhallinnan yhteistyö ja informaatio-ohjauksen käsittely

Informaatio-ohjauksen valmisteluryhmän esitys JHS-suositusten jatkosta

Esittelijä: tietohallintoneuvos Tommi Oikarinen, VM (Liite 2)

Tavoitteena muodostaa prosessi, joka muodostaisi informaation hyödyntäjän kannalta yhdenmukaisen kokonaisuuden. Tähän asti JHS-valmistelujen kokonaisaikataulu on keskimäärin ollut n.1,5 vuotta, jatkossa prosessia on syytä nopeuttaa. Valmisteluryhmä on käynyt läpi kaikki JHS:t ja sen perusteella valmistellut esityksen Juhtalle.

Keskustelu:

Todettiin olevan hyvä, että osa JHS-suosituksista lakkautetaan, jotka eivät ole enää ajantasalla. Pohdittiin jos ylläpito siirtyy viranomaisille, pitää kuitenkin olla yhtenäinen prosessi suositusjärjestelmälle (vrt. JHS 136 lakkauttaminen). Ehdotettiin, että JHS 136 pitäisi jopa uusia, ei vain lakkauttaa. Todettiin, että suositusten kohdentaminen, perustaminen ja ylläpito ovat tärkeitä ja ajankohtaisia, mutta mikäli joku viranomainen esimerkiksi OPH tai Kansallisarkisto haluaa ohjata, milloin viranomaisen antama ohjeistus muuttuu JHS:ksi? Todettiin, että soveltajan kannalta pitäisi luoda menetelmä, jolla saataisiin yhtenäisyyttä, jottei eri viranomaiset esimerkiksi ohjeista ristiin samoista asioista. Tuotosten ja soveltamisen läpimenoajan lyhentämistä pidettiin erittäin hyvänä tavoitteena.

Päätös 1:

Päätettiin lakkautettavaksi JHS-suosituksia ja siirrettäväksi suositusten sisällöstä vastaavien viranomaisten vastuulle liitteen 2 esityksen mukaisesti.

Päätös 2:

Vuoden 2020 osalta ei aloiteta uusien JHS-suositusten valmistelua, eikä käynnistetä toimenpiteitä voimassa olevien suositusten päivittämiseksi.

Tiedonhallinnan yhteistyön tilannekatsaus

Esittelijät: neuvotteleva virkamies Heikki Talkkari, VM (Liite 3)

Esittelijä kertoi nykytilan kartoituksesta yhteenvedona, että on paljon erilaisia yhteistyöryhmiä ja liian vähän kokonaiskoordinointia eri ryhmien kesken. Tarkoitus jatkossa on lisätä koordinointia eri ryhmien ja tasojen välillä. Yhtenä vaihtoehto on jatkossakin asettaa neuvottelukunta, jonka yhteyteen nimettään laajempi sihteeristö, neuvottelukunnan yhteydessä voi toimia pyöreän pöydän mallilla teemakohtaisia verkostoja ja laajempia ekosysteemejä.

Keskustelu:

Käytiin keskustelua, jossa nousi esille mm. pohdintaa siitä onko uudessa yhteistyömuodossa kyse nimenomaan toimintatavoista ja painotuksista, eikä niinkään uusien rakenteiden luomisesta. Pohdittiin eri tasojen välisen tiedon kulkemista sekä ihmisten että rakenteiden välillä. Kysyttiin myös tiedonhallintalautakunnan roolista ja sen suhteutumisesta esitettyihin eri tasoihin? Keskustelua käytiin termistä ”Governance”, ettei siitä tulisi ns. kaiken muun ”kaatoluokka”. Esitettiin, että, voisiko tällä Governance tasolla yhteinen nimittäjä olla esim. Digitalisaatio tai Julkisen hallinnon digitalisaatio?

Ehdotettiin julkisten hankintojen sekä hankeideoiden ja –salkun lisäämistä. Todettiin, että julkisen hallinnon palvelutuotannon ohjaus ei näy esityksessä ja se olisi tärkeää ottaa huomioon. Myös tietovarannot ja perusrekisterit nähtiin puuttuvan. Ohjausasiakirjoista taloussuunnitelma ja –arviot, sekä JTS:t ovat kunnissa tärkeitä ohjausasiakirjoja, pitäisikö niiden näkyä myös? Esitettiin, että rakenteet, jotka toimivat asiakasrajapinnassa ja siellä toimivat yhteistyörakenteet puuttuvat kokonaan kuvasta (liitteen s.18).

Esittelijä kertoi, että edellä mainitut puutteet sisältyvät kyllä Cobitin viitekehyksenä käytetyssä tietohallintomallissa, esimerkiksi kehittäminen ja palvelukerrokset sisältävät ko. toiminnot. Lisäksi taloussuunnittelun on tarkoitus olla mukana uuden toimintamallin vuosisuunnittelussa.

Esitettiin, että kokonaan oma taso voisi esittää sitä, kun toiminnasta tulee tarpeita, miten prosessi etenee, mitä tarpeille tehdään ja kenen pitäisi tehdä tavoitteiden asettamista. Pohdittiin pitäisikö eri tasojen välillä olla yhteinen sihteeristö tms. fasilitoimaan eri tasojen välistä yhteistyötä.

Todettiin kuntakentän erilaisuuden näkökulmasta, ettei voida tehdä vain yhtä mallia esimerkiksi lainsäädännön toimeenpanoon liittyen. Peräänkuulutettiin asiakasnäkökulman (kansalainen, kuntalainen, ihminen) lisäämistä ylätasoon (Gov) ja sen kautta mittaamista ja mittaristo, palvelulähtöisyys tärkeimpänä (kennelle ja miten?). Palveluajatteluun liittyen pohdittiin myös sen sijoittumista kokonaiskuvaan.

Päätös: Juhtan evästyksiset merkitään tiedoksi.

3 Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri (JHKA) 2.0. kuvausten lakkauttaminen

Esittelijä: neuvotteleva virkamies Suvi Remes, VM (Liite 4)

JHKA 2.0. kuvauksia ovat nykyinen suositus julkisen hallinnon arkkitehtuurikehykseksi ja -sisällöiksi. Materiaalit ovat saatavilla JulkICT Wikissä (<https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-tyoryhmat-2016/jhka-tyoryhma>), mutta jatkossa tulee pohtia mistä materiaalit on saatavilla jatkossakin. Kaikki 15 kuvausta on käyty työryhmässä läpi ja käsitelty; on syytä huomata, että kokonaisuus sisältää myös muuttaman JHS-suosituksen, joista keskusteltu edellä. Arkkitehtuurityön tarve säilyy, mutta hallintamalli uudistuu, josta yksi toimenpide on lakkauttaa JHKA 2.0. Kokonaisuuden sisältämiin välineisiin, esimerkiksi Arkkitehtuuripankkiin, ei oteta kantaa tässä vaiheessa.

Keskustelu:

Keskusteltiin siitä, mitä oikeastaan lakkautetaan ja miksi, sekä mitä dokumentaatiolle tapahtuu. Tuotiin esiin myös huolta esiin, tapahtuuko lakkauttaminen liian aikaisessa vaiheessa suhteessa tilalle tulevaan, vielä valmistelussa olevaan tekemiseen.

Todettiin, että muutokset johtuvat erityisesti tiedonhallintalain tuomasta hallintamallin muutoksesta, sillä kehys on rakennettu aikanaan tietohallintolain toimeenpanoon. Päätöksellä lakkaa tämä kehys, mutta materiaalit säilyvät ainakin vuoden verran verkossa. Kysyttiin Arkkitehtuuripankissa ylläpidettävistä aineistoista. Todettiin, että tällä päätöksellä ei käsitellä Arkkitehtuuripankkia eikä muita suosituksen sisältyä välineitä. Mikäli esimerkiksi Arkkitehtuuripankista halutaan luopua, tulee se valmistella siten, että nykyisille käyttäjille jää aikaa valmistautua tilanteeseen. Pohdittiin myös, mitä hallinnollisia implikaatioita lakkauttamisella mahdollisesti on.

Esittelijä kertoi, että valmisteleavassa työryhmässä huoli on ollut juuri siitä, että jatkossakin nämä ohjeistavat materiaalit löytyvät jostain. Tarve ei poistu, vaikka hallintamalli uudistuu.

Todettiin myös, että tieto- ja tiedonhallinnan yhteistyörakenteita valmistellaan osana tiedonhallintalain (906/2019) täytäntöönpanon hanketta, sisältäen informaatio-ohjauksen näkökulman. Lisäksi esimerkiksi uusi Tiedonhallintalautakunta aloittaa uuden lain mukaan jo vuodenvaihteessa.

Päätös: Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri (JHKA) 2.0. kuvaukset lakkautetaan. Esitys ei koske VRK:n ylläpitämää Arkkitehtuuripankkia, josta päätetään erikseen.

Suosittelusten mukaisia jo tehtyjä kuvauksia kannattaa tarkastella tiedonhallintalain kuvausvelvollisuuksien soveltamisen näkökulmasta.

4 Hallinnonaloittain digitalisaation kehittämiseen varattu rahoitus (13.20-13.40)

Esittelijä: neuvotteleva virkamies Heikki Talkkari, VM (Liite 5)

Tarkastelussa oli hallitusohjelmasta johdetut julkisen talouden suunnitelman (JTS) kirjaukset 2020-2023 hallinnonaloittain, joissa on liittymät ja viittaukset digitalisaatioon, tiedonhallintaa ja ICT-hankkeisiin. Koonti on teknisluonteisesti tehty, joten ei sisällä läheskään kaikkia rahoitusta hallinnonaloittain, jota on allokoitu digitalisaation kehittämiseen.

Keskustelu:

Todettiin, että OKM:n hallinnonalalta puuttuu n. 1 miljardin euron etsivään nuorisotyöhön myönnettyä määräraha. STM:n hallinnonalalta toisiolaki puuttuu sekä kaikki käynnissä olevat hankkeet, jotka eivät sinällään näy digi-asiana JTS:ssä. STM:ssä tavoitteena on digitalisaation sisällyttäminen hankkeiden sisään, näin ei ICT tai digitalisaatio nouse esille. Todettiin yleisesti, että JTS:n ja hallitusohjelman lisäksi on paljon muutakin käynnissä olevaa kehittämistyötä, joilla on erillinen rahoitus. Asiakirjojen digitointi voisi olla yksi yhteinen hanke eri kunnissa, sillä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä kaikissa kunnissa erikseen ja eri tavalla, omilla järjestelmillä.

Ehdotettiin, että VM/JulkICTllä olisi koordinoiva rooli, jottei tehdä tätä päällekkäistä työtä varsinkin, jos selvempää tilannekuvaa ei ole saatavilla. Ehdotettiin visualisoinnin tekemistä siitä mitkä toimet vaikuttavat kuntiin ja millä tavoin sen jälkeen, kun on saatu uusi kehys ja uudet JTS-kirjaukset.

Päätös: Merkitään tiedoksi.

5 Lainsäädäntökatsaus (13.40-14.00)

Esittelijä: lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara, VM (Liite 6)

Useat asetusluonnokset ovat palautekierroksella.

Tulevia säädösasioita ovat:

- avoimen datan (PSI direktiivin) voimaan saattaminen kesällä 2021
- TiHL täytäntöönpanoa keväällä 2020
- tunnistaminen ja identiteetin hallinta
- viranomaisten sähköisen asioinnin palvelut elinkeinoelämälle velvoittaviksi 2023 mennessä
- tekoälyn hyödyntämisen edellytykset selvittelyssä sekä OM:ssä että joiltain osin myös VM:ssä.

Päätös: Merkitään tiedoksi.

6 Juhtan toimintakertomus 2019

Esittelijä: neuvotteleva virkamies Heikki Talkkari, VM (Liite 7)

Esiteltiin liitteen mukainen toimintakertomus toimintakaudelta 1.3.-31.12.2019.

Päätös: Juhta hyväksyy toimikauden 2019 toimintakertomuksen

7 Muut asiat

- Lainsäädännön kustannusvaikutusten selvitysehdotuksen tilanne

Nyt esitettyä lainsäädännön kustannusvaikutusten arviointia ei ole voitu käynnistää resurssipuutteen vuoksi. Tilanne on tunnistettu ja lainsäädännön vaikutusten arviointi on ministeriön perusvirkatehtävää, jota tulee hoitaa systemaattisesti ja jatkuvan prosessina, eikä kertaluontoisena selvitystehtävänä.

Kuntaliitto kommentoi tähän, että voivansa tukea selvitystyötä, jos siihen on tarvetta. Ehdotettiin ns. hap-potestinä tiedonhallintalain toimeenpanosta, sen edistämisestä ja hyödyistä tehtävää vaikutusteen arviointia. Myös ICT-muutostuki raportointia (Maku-Sote projekti) voitaisiin mahdollisesti käyttää esimerkkinä hyvästä ”benchmark” työstä.

- Päätöskahvit ja vapaata seurustelua.

Kukitettiin Juhtan pitkäaikainen pääsihteeri Heikki Talkkari ja kiitettiin häntä hyvästä työstä Juhtan eteenpäin luotsaamisessa.

8 Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 14.31.

Kokouksen jälkeen klo 15.15-15.30 järjestettiin 15 minuutin kaikille avoin verkkolähetys kokousyhteenvedosta. Linjoille mukaan pääsi Skype for Business-sovelluksella ja/tai puhelimella

Jakelu: JUHTA:n jäsenet, varajäsenet, sihteerit, asiantuntijat ja muut osallistujat

Liitteet: Liitteet on tallennettu verkko-osoitteeseen:

<https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-n-kokousasikirjat-vuonna-2019/8-juhta-kokous-3-12.2019/>